

Global Sustainable Tourism Council

Rada pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch (GSTC)

Kritériá GSTC pre sektory

Verzia 3

21. decembra 2016

s
ukazovateľmi výkonu
pre operátorov cestovného ruchu
a
zodpovedajúcimi cieľmi udržateľného rozvoja (SDG)

© The Global Sustainable Tourism Council, 2016, všetky práva vyhradené

The Global Sustainable Tourism Council

PO Box 96503 - #51887

Washington, DC 20090 USA

info@gstcouncil.org

www.gstcouncil.org

Preambula

Kritériá Rady pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch (*dalej v texte uvádzané ako kritériá GSTC*) predstavujú snahu porozumieť pojmu „trvalo udržateľný cestovný ruch“ a predstavujú minimum, ktoré by mal dosiahnuť každý podnikateľský subjekt v oblasti cestovného ruchu. Sú zoskupené do štyroch základných oblastí: udržateľné riadenie, maximalizácia sociálnych a ekonomických prínosov pre miestnu komunitu, podpora kultúrneho dedičstva a minimalizácia negatívnych dopadov na životné prostredie. Kritériá sú využiteľné v celom odvetví turistického ruchu.

Kritériá GSTC sú vypracované a revidované v súlade s Kódexom pre tvorbu štandardov Aliancie ISEAL¹, ktorá je uznávaným orgánom, poskytujúcim usmernenie k medzinárodným normám pre tvorbu štandardov udržateľnosti vo všetkých sektoroch. Kritériá sú revidované každých 3 až 5 rokov. Plány revízií, ako aj registrácia verejnosti na podávanie návrhov pre budúce revízie sú dostupné na webovej stránke www.gstcouncil.org. Na tomto mieste sú tiež zverejnené informácie o procese a histórii vývoja kritérií.

K príkladom využitia kritérií patrí:

- slúžiť ako základ pre certifikáciu udržateľnosti
- slúžiť ako základné usmernenie pre subjekty všetkých veľkostí, aby sa stali udržateľnejšie a pomôcť týmto subjektom vybrať si udržateľné programy v cestovnom ruchu, ktoré budú tieto globálne kritériá spĺňať
- poskytnúť lepší prístup na rastúci trh s trvalo udržateľnými produktmi a usmerňovať cestujúcich a cestovné kancelárie pri výbere dodávateľov a programov udržateľného cestovného ruchu
- pomáhať turistom identifikovať skutočne udržateľné spoločnosti a programy cestovného ruchu
- slúžiť ako spoločný menovateľ pre informačné médiá na rozlíšenie poskytovateľov udržateľného cestovného ruchu
- pomáhať certifikačným a iným dobrovoľným programom, aby ich štandardy spĺňali všeobecne prijímanú úroveň kvality
- ponúknuť štátnym, mimovládny a súkromným programom východiskový bod pre rozvoj kritérií udržateľného cestovného ruchu
- slúžiť ako základné usmernenie pre vzdelávacie a školiace inštitúcie, ako sú školy cestovného ruchu a univerzity
- preukázať spôsob vedenia, ktorý ostatných inšpiruje k činom.

V kritériách sa uvádza, čo je potrebné urobiť, nie ako to urobiť, ani či boli ciele dosiahnuté. Na to slúžia ukazovatele výkonnosti, súvisiace vzdelávacie materiály a prístup k nástrojom na ich implementáciu, pričom všetky sú nevyhnutným doplnkom kritérií GSTC.

Uplatňovanie kritérií

Odporúča sa, aby sa všetky kritériá uplatňovali v maximálnej miere všade, kde je to vhodné, s výnimkou toho, ak pre konkrétnu situáciu nie je kritérium odôvodniteľne použiteľné. Môžu nastať okolnosti, keď kritérium nie je možné uplatniť na konkrétny produkt cestovného ruchu vzhľadom na miestne regulačné, environmentálne, sociálne, ekonomické alebo kultúrne podmienky. V prípade mikropodnikov a podnikov cestovného ruchu vo vlastníctve komunity, ktoré majú malú sociálnu, ekonomickú a environmentálnu stopu, je predpoklad, že im obmedzené zdroje môžu brániť v komplexnom uplatnení všetkých kritérií. Ďalšie usmernenie k týmto kritériám poskytujú podporné ukazovatele a slovník pojmov, ktoré vydala Rada pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch.

¹ ISEAL - International Social & Environmental Accreditation & Labelling Alliance (Medzinárodná aliancia pre sociálnu a environmentálnu akreditáciu a označovanie – pozn. prekl.)

Ukazovatele výkonnosti

Tu uvádzané ukazovatele výkonnosti predstavujú usmernenie pri meraní súladu s kritériami GSTC pre operátorov cestovného ruchu.

Navrhovaný zoznam ukazovateľov bude pravidelne aktualizovaný v súlade s najnovšími dostupnými informáciami. V prípade, že máte záujem navrhnúť nové ukazovatele alebo iné zlepšenia, svoje návrhy môžete zaslať na adresu accreditation@gstcouncil.org.

Kombinované ukazovatele výkonnosti a kritériá

Tento dokument obsahuje kritériá spolu s ukazovateľmi výkonnosti.

KRITÉRIÁ GSTC PRE OPERÁTOROV CESTOVNÉHO RUCHU

Kritériá	Ukazovatele	Ciele udržateľného rozvoja
ODDIEL A: Efektívne udržateľné riadenie		
<p>A1 Systém udržateľného riadenia</p> <p>Subjekt zaviedol dlhodobý systém udržateľného riadenia, ktorý je primeraný jeho veľkosti a pôsobnosti, berie do úvahy environmentálne, sociokultúrne, ekonomické, kvalitatívne, ľudskoprávne, zdravotné a bezpečnostné problémy, ako aj riadenie rizík a krízový manažment a vyvíja neustále úsilie o zlepšenie.</p>	<p>a. Systém udržateľného riadenia (UR) je jasne zdokumentovaný.</p> <p>b. Systém UR sa zaoberá environmentálnymi, sociokultúrnymi, ekonomickými, kvalitatívnymi, ľudskoprávnymi, zdravotnými a bezpečnostnými problémami.</p> <p>c. Systém UR berie do úvahy riadenie rizík a krízový manažment.</p> <p>d. Implementácia systému UR je preukázateľná na základe uchovanej dokumentácie.</p> <p>e. Súčasťou systému UR je proces na monitorovanie kontinuálneho zlepšovania výkonnosti v oblasti udržateľnosti.</p>	
<p>A2 Súlad s právnymi predpismi</p> <p>Subjekt dodržiava všetky príslušné miestne, vnútroštátne alebo medzinárodné právne predpisy a nariadenia, najmä zdravotné, bezpečnostné, pracovné a environmentálne aspekty.</p>	<p>a. Udržiava sa aktualizovaný zoznam príslušných právnych predpisov.</p> <p>b. Certifikáty a ďalšia dokumentácia je v súlade so všetkými príslušnými zákonmi stanovenými požiadavkami.</p> <p>c. Zákonmi stanovené požiadavky sa chápu a naplňajú vo všetkých krajinách pôsobenia.</p>	
<p>A3 Predkladanie správ a komunikácia</p> <p>Subjekt informuje zainteresovaných aktérov vrátane zákazníkov o opatreniach, aktivitách a výkonnosti v oblasti udržateľnosti a snaží sa o ich podporu.</p>	<p>a. Vyhotovujú sa pravidelné správy o výkonnosti v oblasti udržateľnosti.</p> <p>b. Opatrenia a aktivity v oblasti udržateľnosti sú vykazované v materiáloch externej aj internej komunikácie.</p> <p>c. Súčasťou komunikácie sú posolstvá, ktoré nabádajú spotrebiteľov a zainteresovaných aktérov na podporu.</p>	
<p>A4 Angažovanie zamestnancov</p> <p>Zamestnanci sa podieľajú na vývoji a implementácii systému udržateľného riadenia, dostávajú pravidelné usmernenia a školenia, ktoré sa týkajú ich úloh a zodpovedností pri jeho realizácii.</p>	<p>a. K dispozícii sú dôkazy o zapojení zamestnancov do systému UR.</p> <p>b. K dispozícii sú záznamy z tréningov a školení na pracovisku so záznamom o dochádzke.</p> <p>c. Školiace materiály a manuály pre zamestnancov sú v dostupnom formáte (v prípade potreby aj v menšinových jazykoch).</p> <p>d. Zamestnanci majú certifikáty a kvalifikáciu v príslušných odboroch/zručnostiach.</p>	

<p>A5 Zákaznícka skúsenosť</p> <p>Sleduje sa spokojnosť zákazníka, aj s aspektmi udržateľnosti, v prípade nedostatkov sa prijímajú nápravné opatrenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Existuje systém na získavanie spätnej väzby od zákazníkov, ako aj na analýzu jej výsledkov. b. Zaznamenáva sa negatívna spätná väzba a odpoveď na ňu. c. Existuje dokumentácia o vykonaných nápravných opatreniach. d. Spätná väzba od zákazníkov sa poskytuje subjektom cestovného ruchu a destináciám, s ktorými má subjekt zmluvu, alebo ich navštevuje. 	
<p>A6 Adekvátna marketingová komunikácia</p> <p>Propagačné materiály a marketingová komunikácia o spoločnosti, jej produktoch a službách sú presné a transparentné vrátane tvrdení o udržateľnosti. Nesľubujú viac, než môže subjekt dodať.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Propagačné fotografie sú reálnym vyobrazením ponúkaných zážitkov a miest, ktoré zákazníci navštevujú. b. Marketingové materiály o voľne žijúcej zveri a kultúrnych podujatiach nesľubujú spôsob pozorovania, ktorý nemožno garantovať. c. Tvrdenia o udržateľnosti vychádzajú z údajov o dosiahnutých výsledkoch z minulosti. 	
<p>A7 Budovy a infraštruktúra</p> <p>Pri plánovaní, umiestňovaní, projektovaní, výstavbe, renovácii, prevádzke a demolácii budov a infraštruktúry...</p>	<p>Ukazovatele pre kritériá A7 sa týkajú budov a infraštruktúry, ktorú subjekt vlastní a prevádzkuje, alebo ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou.</p>	
<p>A7.1 Súlad s právnymi predpismi</p> <p>... subjekt dodržiava požiadavky miestneho územného plánovania a predpisov týkajúcich sa chránených oblastí a požiadavky pamiatkovej ochrany.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Je preukázaná znalosť a dodržiavanie právnych predpisov, ktoré sa týkajú využívania územia a aktivít povolených v danej lokalite. b. Všetky potrebné oprávnenia a povolenia sú aktuálne. c. Je preukázaná znalosť a dodržiavanie plánov a usmernení pre manažment lokality, ktoré nie sú stanovené zákonom (napr. pre konkrétne zóny, projektovanie atď.). 	
<p>A7.2 Dopad a integrita</p> <p>... subjekt zvažuje možnosti a celistvosť prírodného a kultúrneho prostredia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Pri výbere lokality, jej dizajne a prístupe k nej sa zohľadnilo vizuálne okolie, krajina, kultúrne a prírodné dedičstvo. b. Pri výbere lokality, jej dizajne a prístupe k nej sa zohľadnila ochrana biologicky zraniteľných oblastí a schopnosť ekosystémov prispôsobiť sa. c. Nebola narušená celistvosť archeologického a kultúrneho dedičstva a posvätných miest. d. Nebola narušená celistvosť a prepojenosť prírodných lokalít a chránených území. e. Ohrozené alebo chránené druhy neboli premiestnené a minimalizoval sa vplyv na všetky biotopy voľne žijúcich živočíchov. f. Vodné toky/povodia/mokrade neboli upravené a odtok vody je zredukovaný všade, kde je to možné. Zvyšková voda sa zachytáva, alebo odvádza a filtruje. 	

	<p>g. Posúdili a riešili sa rizikové faktory (vrátane tých, ktoré sa týkajú klimatickej zmeny, prírodných javov a bezpečnosti návštevníkov).</p> <p>h. Zrealizovalo a zdokumentovalo sa posúdenie vplyvov (vrátane kumulatívnych vplyvov).</p>	
<p>A7.3 Udržateľné postupy a materiály</p> <p>... subjekt používa udržateľné postupy a materiály vhodné pre danú lokalitu.</p>	<p>a. Pri navrhovaní a výstavbe sa použili lokálne materiály, postupy a remeslá všade tam, kde je to možné a vhodné.</p> <p>b. Pri tvorbe a úprave krajiny sa využili pôvodné a endemické druhy rastlín, získané z trvalo udržateľných zdrojov, nepoužili sa exotické a invázne druhy.</p> <p>c. Rastliny boli vybrané pre svoju schopnosť znášať prevládajúce alebo predpokladané poveternostné podmienky, napr. odolnosť voči suchu.</p> <p>d. V budovách sa využíva dizajn, materiály a konštrukčné postupy na princípe udržateľnosti, ak je to možné, aj s príslušnou certifikáciou.</p> <p>e. Odpad zo stavby sa triedi a ekologicky likviduje.</p>	
<p>A7.4 Prístupnosť pre všetkých</p> <p>... subjekt zabezpečuje prístup a informácie osobám so špeciálnymi potrebami.</p>	<p>a. S ohľadom na charakter prevádzky sú lokality, budovy a aktivity prístupné zdravotne znevýhodneným osobám a osobám s inými špeciálnymi potrebami.</p> <p>b. O možnostiach prístupu sú poskytnuté jasné a presné informácie.</p> <p>c. Prístupnosť je potvrdená certifikátom alebo overená príslušnou odbornou alebo spotrebiteľskou organizáciou.</p>	
<p>A8 Vlastnícke práva k pôde, vode a majetku</p> <p>Nadobudnutie vlastníckych práv subjektu k pôde, vode a majetku je v súlade so zákonom, s právami miestnych komunít a pôvodných obyvateľov, nevyžaduje si ich nedobrovoľné presídlenie a predchádza mu ich slobodný a informovaný súhlas.</p>	<p>a. V lokalitách, ktoré subjekt vlastní a prevádzkuje, alebo ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou, je zdokumentované vlastníctvo alebo držba pozemku.</p> <p>b. Pokiaľ je to možné, je zdokumentované právo užívania a prístupu ku kľúčovým zdrojom vrátane pôdy a vody.</p> <p>c. Existujú písomné dôkazy o komunikácii a konzultáciách s miestnymi komunitami a pôvodnými obyvateľmi a ich zapojení.</p> <p>d. V prípade potreby existuje písomný dôkaz o predchádzajúcom slobodnom a informovanom súhlase miestnych komunít (potvrdzujúci, že nedošlo k nedobrovoľnému presídleniu alebo zabratiu pôdy).</p>	
<p>A9 Informácie a výklad</p> <p>Subjekt poskytuje informácie a výklad o prírodnom prostredí, miestnej kultúre a kultúrnom dedičstve a interpretáciu k prírodnému prostrediu, miestnej kultúre a kultúrному dedičstvu, ako aj vysvetlenie vhodného správania pri návšteve prírodných oblastí, miestnych kultúr a lokalít kultúrneho dedičstva.</p>	<p>a. Návštevníkom je k dispozícii informačný/výkladový materiál o prírodnom a kultúrnom dedičstve v danej lokalite.</p> <p>b. Zamestnanci sú informovaní a školení o prírodnom a kultúrnom dedičstve v danej lokalite.</p> <p>c. Návštevníci sú informovaní o vhodnom správaní sa v danej lokalite.</p>	

<p>A10 Angažovanie sa v destinácii</p> <p>Ak sú na to možnosti, subjekt sa podieľa na plánovaní a riadení trvalo udržateľného cestovného ruchu v destinácii.</p>	<p>a. Subjekt je členom miestnej organizácie zodpovednej za manažment destinácie alebo rovnocenného orgánu, ak takáto organizácia existuje v destináciách, kde je najaktívnejší.</p> <p>b. Subjekt sa zúčastňuje plánovacích a manažérskych stretnutí a aktivít, ktoré sa týkajú trvalo udržateľného cestovného ruchu v destináciách, kde vyvíja najviac aktivít.</p>	
---	---	---

ODDIEL B: Maximalizácia sociálnych a ekonomických prínosov pre miestnu komunitu a minimalizácia negatívnych dopadov

<p>B1 Podpora komunity</p> <p>Subjekt aktívne podporuje iniciatívy pre rozvoj miestnej infraštruktúry a sociálny rozvoj komunity. Príkladom takých iniciatív je vzdelávanie, odborné vzdelávanie, zdravie a hygiena a projekty na riešenie dopadov klimatickej zmeny.</p>	<p>a. Subjekt podporuje iniciatívy v spolupráci s miestnou komunitou v oblastiach, kde je najaktívnejší.</p> <p>b. Robia sa záznamy o výške a type príspevkov na projekty v miestnej komunite.</p> <p>c. Subjekt pri výbere dodávateľov služieb, produktov a zážitkov uprednostňuje spoločnosti, ktoré zapájajú a podporujú miestne komunity.</p>	
<p>B2 Zamestnávanie miestnych obyvateľov</p> <p>Miestni obyvatelia majú rovnaké príležitosti na zamestnanie a kariérny postup, vrátane riadiacich pozícií.</p>	<p>a. Subjekt sa snaží na svojich prevádzkach a pri svojich činnostiach poskytovať pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov.</p> <p>b. Meria a riadi sa podiel miestnych obyvateľov na celkovej zamestnanosti.</p> <p>c. Miestnym obyvateľom sú ponúknuté školenia na zlepšenie ich pracovných príležitostí.</p> <p>d. Pri výbere dodávateľov služieb, produktov a zážitkov, ktoré subjekt ponúka vo svojich programoch, uprednostňuje spoločnosti, ktoré poskytujú zamestnanie miestnym obyvateľom.</p>	
<p>B3 Lokálne nákupy</p> <p>Pri nakupovaní a ponúkaní tovarov a služieb subjekt uprednostňuje lokálnych a „fair trade“ dodávateľov (rešpektujúcich čestný a spravodlivý obchod) všade, kde sú dostupní a majú dostatočne kvalitný tovar.</p>	<p>a. Subjekt pravidelne kontroluje svojich dodávateľov tovaru a služieb.</p> <p>b. Pri výbere dodávateľov služieb, produktov a zážitkov, ktoré subjekt ponúka vo svojich programoch, uprednostňuje spoločnosti, ktoré vlastnia a prevádzkujú miestni obyvatelia.</p>	

<p>B4 Miestni podnikatelia</p> <p>Subjekt podporuje miestnych podnikateľov, aby rozvíjali a predávali udržateľné výrobky a služby, ktoré vychádzajú z miestnej prírody, histórie a kultúry.</p>	<p>a. Ak je to vhodné, subjekt poskytuje miestnym poskytovateľom služieb, s ktorými spolupracuje, poradenstvo a podporu v otázkach kvality a udržateľnosti ich služieb.</p> <p>b. Ak je to vhodné, subjekt zvažuje a využíva príležitosti pre spoločné podniky a partnerstvá s miestnymi podnikateľmi.</p>	
<p>B5 Zneužívanie a obťažovanie</p> <p>Subjekt zaviedol opatrenia proti komerčnému, sexuálnemu alebo akémukoľvek inému typu zneužívania alebo obťažovania, najmä detí, dospievajúcich, žien, menšín a iných zraniteľných skupín.</p>	<p>a. Subjekt má zdokumentované opatrenia proti zneužívaniu a obťažovaniu zraniteľných skupín.</p> <p>b. Subjekt podnikol kroky na komunikáciu a implementáciu týchto opatrení.</p> <p>c. Subjekt spolupracuje s miestnou komunitou v boji proti zneužívaniu a obťažovaniu v destináciách, kde je najaktívnejší.</p> <p>d. Subjekt vedie evidenciu veku zamestnancov, ktorá preukazuje absenciu akejkoľvek formy detskej práce (podľa definície ILO²).</p> <p>e. Subjekt podporuje boj proti sexuálnej turistike zameranej na deti.</p> <p>f. Subjekt neuzatvára zmluvy s poskytovateľmi služieb alebo prevádzkami, pri ktorých existuje dôkaz o možnom zneužívaní a nenavštevuje ich.</p>	
<p>B6 Rovnosť príležitostí</p> <p>Subjekt ponúka pracovné príležitosti vrátane vedúcich pozícií bez diskriminácie na základe pohlavia, rasy, náboženstva, zdravotného postihnutia a pod.</p>	<p>a. Subjekt určil skupiny ohrozené diskrimináciou vrátane žien a miestnych menšín.</p> <p>b. Podiel zamestnancov vybraných z každej z týchto skupín sa monitoruje a je úmerný miestnej demografii.</p> <p>c. Kariérny postup v rámci subjektu sa vzťahuje aj na členov týchto skupín.</p>	
<p>B7 Dôstojná práca</p> <p>Rešpektuje sa pracovné právo, zamestnancom sa poskytuje bezpečné pracovné prostredie a mzda zodpovedajúca aspoň životnému minimu. Zamestnancom sa ponúkajú pravidelné školenia, praktické skúsenosti a príležitosti na kariérny rast.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý medzinárodných pracovných noriem a nariadení a dodržiava ich.</p> <p>b. Úroveň miezd sa monitoruje a pravidelne prehodnocuje voči národnej norme pre životné minimum v krajinách, kde je so zamestnancami uzatváraný pracovný pomer.</p> <p>c. Subjekt vedie evidenciu o školeniach všetkých zamestnancov, s uvedením úrovne a periodicity absolvovaných školení.</p> <p>d. V pracovných zmluvách je zakotvená zdravotná starostlivosť a sociálne zabezpečenie.</p> <p>e. Všetci zamestnanci majú na pracovisku zabezpečenú vodu, sanitачné a hygienické zariadenia.</p> <p>f. Subjekt sleduje spokojnosť zamestnancov.</p> <p>g. Subjekt zaviedol mechanizmus na prešetrovanie sťažností zamestnancov.</p>	

² ILO - International Labour Organization - Medzinárodná organizácia práce (pozn. prekl.)

<p>B8 Služby pre komunitu</p> <p>Činnosť subjektu neohrozuje poskytovanie základných služieb, ako potrava, voda, energie, zdravotná starostlivosť či hygiena, pre susediace komunity.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt monitoruje svoj vplyv na dostupnosť miestnych služieb v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách. b. Pre miestne komunity je zavedený mechanizmus komunikácie/podávania spätnej väzby/sťažností. c. Subjekt sa zaoberá každým znížením dostupnosti základných služieb pre miestne komunity, ktoré sa preukázalo ako následok činnosti spoločnosti. 	
<p>B9 Miestne zdroje živobytia</p> <p>Aktivity subjektu nemajú nepriaznivý vplyv na prístup miestnych obyvateľov k živobytiu vrátane využívania pôdy a vodných zdrojov, práv prechodu, dopravy a bývania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Pri rozhodovaní o rozvoji a činnosti podnikania subjekt zohľadňuje prístup miestnych obyvateľov k zdrojom živobytia. d. Subjekt zaviedol systém komunikácie pre miestne komunity na nahlasovanie prípadov obmedzenia prístupu k miestnemu zdroju živobytia v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách. 	

ODDIEL C: Maximalizácia prínosov pre kultúrne dedičstvo a minimalizácia negatívnych dopadov

<p>C1 Kultúrna interakcia</p> <p>Subjekt sa riadi medzinárodnými a vnútroštátnymi osvedčenými postupmi a lokálne platnými usmerneniami pre riadenie a propagáciu návštev v miestnych komunitách a kultúrne alebo historicky citlivých lokalitách, s cieľom minimalizovať nepriaznivý dopad návštevníka a maximalizovať jeho prínos pre miestnu lokalitu a naplnenie jeho očakávaní.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt preukazuje vedomosti o existujúcich medzinárodných, vnútroštátnych a miestnych osvedčených postupoch a usmerneniach pre turistické návštevy kultúrnych pamiatok a miestnych komunit a dodržiava ich. b. Subjekt spolupracuje s komunitami a lokalitami pri prehodnocovaní usmernení a podľa potreby pri vytváraní a schvaľovaní ďalších usmernení. c. Usmernenia sa efektívne využívajú a komunikujú. d. Sú zavedené osobitné opatrenia, ktoré zabraňujú nevhodnej interakcii s deťmi. e. Subjekt sa podieľa na školeniach miestnych sprievodcov a podporuje využitie ich služieb. f. Pri určovaní veľkosti, frekvencie a načasovania skupinových návštev sa berie do úvahy kapacita a zraniteľnosť miest a komunit a miera tlaku, ktorý sa na ne vyvíja. g. Podporuje a rieši sa spätná väzba od miestnych obyvateľov a návštevníkov. 	
<p>C2 Ochrana kultúrneho dedičstva</p> <p>Subjekt prispieva k ochrane, zachovaniu a zveľaďovaniu miestneho majetku, pamiatok a tradícií historického, archeologického, kultúrneho a</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt poskytuje finančné príspevky na ochranu kultúrneho dedičstva a eviduje ich v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách. b. Subjekt poskytuje vecnú podporu kultúrneho dedičstva alebo inú formu podpory v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách. 	

<p>duchovného významu a nebráni miestnym obyvateľom v prístupe k nim.</p>	<p>c. Subjekt realizuje opatrenia na zabezpečenie prístupu miestnych obyvateľov k pamiatkam.</p>	
<p>C3 Prezentácia kultúry a dedičstva</p> <p>Subjekt si váži a začleňuje autentické prvky tradičnej a súčasnej miestnej kultúry do svojich prevádzok, dizajnu, dekorácií, gastronómie či obchodov, pričom rešpektuje práva duševného vlastníctva miestnych komunít.</p>	<p>a. Miesta a ponúkané zážitky návštevníkom poskytujú autentickú skúsenosť s miestnou kultúrou a dedičstvom.</p> <p>b. Živé kultúrne dedičstvo a tradície sú prítomné v gastronómii, maloobchode, na podujatiach a v iných ponúkaných službách.</p> <p>c. Dodržiavajú sa autorské práva a práva duševného vlastníctva, ku ktorým sa získali potrebné povolenia.</p> <p>d. V súvislosti s prezentáciou miestneho kultúrneho dedičstva si subjekt vyžiadal názor miestnej komunity.</p>	
<p>C4 Artefakty</p> <p>Historické a archeologické artefakty sa nepredávajú a nevystavujú, ani sa s nimi neobchoduje, s výnimkou, keď to povoľujú miestne a medzinárodné právne predpisy.</p>	<p>a. Akékoľvek použitie artefaktov je transparentné a/alebo zdokumentované a nahlásené.</p> <p>b. V prípade použitia artefaktov sa tak deje v súlade s identifikovanými platnými zákonmi a nariadeniami.</p> <p>c. Návštevníkom sa nedovoľuje, aby artefakty poškodzovali alebo odstraňovali.</p>	

ODDIEL D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D1 Šetrenie zdrojov

<p>D1.1 Environmentálne vhodnejšie nákupy</p> <p>Nákupná politika uprednostňuje ekologicky šetrných dodávateľov a produkty vrátane investičného tovaru, potraviny, nápojov, stavebných materiálov a spotrebného tovaru.</p>	<p>a. Sú zavedené procesy na environmentálne nákupy.</p> <p>b. Uprednostňujú sa produkty a dodávatelia s environmentálnou certifikáciou – najmä pokiaľ ide o drevo, papier, ryby, ostatné potraviny a prírodné produkty.</p> <p>c. Ak nie sú k dispozícii certifikované produkty a dodávatelia, berie sa do úvahy pôvod a metódy pestovania alebo výroby.</p> <p>d. Ohrozené druhy sa nevyužívajú ani nepredávajú.</p> <p>e. Poskytovatelia služieb a iní prevádzkovatelia, ktorí boli vybraní a podieľajú sa na zájazdoch, majú podľa možnosti certifikát udržateľnosti/ ekologický certifikát.</p> <p>f. Ak neexistujú certifikovaní dodávatelia, berie sa do úvahy ich výkon v oblasti udržateľnosti a komunikujú sa im požadované zlepšenia, ktoré je potrebné implementovať.</p>	
<p>D1.2 Efektívny nákup</p> <p>Subjekt dôsledne sleduje nákupy spotrebného a jednorazového tovaru vrátane potravín, s cieľom minimalizovať odpad.</p>	<p>a. Pri nákupoch sa uprednostňuje opätovne použiteľný, vratný a recyklovaný tovar.</p> <p>b. Nákupy a používanie spotrebného a jednorazového tovaru sú sledované a riadené.</p> <p>c. Subjekt sa vyhýba zbytočným obalom (najmä z plastov) a podľa možnosti nakupuje veľkospotrebitel'ské balenia.</p>	

<p>D1.3 Šetrenie energiami</p> <p>Spotreba energie sa meria s uvedením druhu energie a podnikajú sa kroky na minimalizáciu celkovej spotreby. Subjekt vynakladá úsilie smerom k zvýšeniu využívania obnoviteľnej energie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Monitoruje a manažuje sa celková spotreba energie na prevádzkach, ktoré subjekt vlastní a prevádzkuje alebo ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou. b. Uprednostňujú sa obnoviteľné zdroje, monitoruje a manažuje sa podiel obnoviteľnej energie na celkovej dodávke energie. c. Používajú sa zariadenia a postupy, ktoré minimalizujú spotrebu energie. d. Sú stanovené ciele na zníženie spotreby energie. e. Personál a hostia sú usmerňovaní v tom, ako minimalizovať spotrebu energie. 	
<p>D1.4 Šetrenie vodou</p> <p>Posudzuje sa riziko plynúce z možného nedostatku vody, meria sa spotreba vody podľa účelu a prijímajú sa kroky na minimalizáciu celkovej spotreby. Zásobovanie vodou je trvalo udržateľné a nemá nepriaznivý vplyv na environmentálne toky³ V oblastiach s vysokým rizikom nedostatku vody sa identifikujú a presadzujú ciele pre hospodárenie s vodou vychádzajúce z kontextu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. V najnavštevovanejších lokalitách je vyhodnotené a zdokumentované riziko súvisiace s možným nedostatkom vody. b. V navštevovaných lokalitách, kde je riziko súvisiace s možným nedostatkom vody vyhodnotené ako vysoké, sa stanovujú ciele v oblasti hospodárenia s vodou. c. Na prevádzkach, ktoré subjekt vlastní a prevádzkuje alebo ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou, sa monitoruje a manažuje spotreba vody. d. Používajú sa také zariadenia a postupy, ktoré minimalizujú spotrebu vody. e. Voda pochádza z legálneho a trvalo udržateľného zdroja, ktorý v minulosti neovplyvňoval a v budúcnosti pravdepodobne neovplyvní environmentálne toky. f. Zvážili sa kumulatívne vplyvy cestovného ruchu na vodné zdroje v danej lokalite. g. Sú stanovené ciele na zníženie spotreby vody. h. Zamestnanci a hostia sú usmerňovaní v tom, ako minimalizovať spotrebu vody. 	

Oddiel D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D2 Redukcia znečisťovania životného prostredia

<p>D2.1 Emisie skleníkových plynov</p> <p>Sú identifikované významné množstvá emisií skleníkových plynov zo všetkých zdrojov riadených subjektom. Ak je to možné, vypočíta sa množstvo emisií a zavedú sa postupy na ich predchádzanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Sú monitorované a riadené celkové priame a nepriame emisie skleníkových plynov pochádzajúce z prevádzok subjektu a z prevádzok pod jeho priamym vplyvom či kontrolou. b. Je monitorovaná a riadená uhlíková stopa na návštevníka/prenocovanie. 	
---	--	---

³ vývoj kvality a kvantity vody v jednotke času (pozn. prekl.)

<p>alebo zníženie. Zostávajúce emisie produkované subjektom sa odporúča vykompenzovať.</p>	<ul style="list-style-type: none"> c. Prijali sa opatrenia na zamedzenie a redukcii významných ročných množstiev emisií zo všetkých zdrojov riadených subjektom. d. Prijali sa opatrenia na podporu dodávateľov produktov a služieb, aby sa vyhli významným množstvám ročných emisií a znížili ich. e. Ak je to uskutočniteľné, využívajú sa mechanizmy na kompenzáciu uhlíkovej stopy. 	
<p>D2.2 Doprava</p> <p>Subjekt vyvíja úsilie o znižovanie požiadavky na prepravu a aktívne podporuje využívanie čistejších a z pohľadu zdrojov efektívnejších alternatív zákazníkmi, zamestnancami, dodávateľmi a na svojich vlastných prevádzkach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Pokiaľ je to účelné a možné, pri realizácii programov a exkurzií sa využívajú čo najčistejšie a z pohľadu zdrojov najefektívnejšie spôsoby dopravy. b. Zákazníkom sa poskytujú informácie o alternatívnych možnostiach dopravy (ústretových voči klíme) pri ich príchode, odchode a počas ich návštevy. c. Sú zabezpečené alebo podporované alternatívne možnosti dopravy pre hostí a personál (napr. požičanie bicyklov, zdieľanie áut, vyzdvihnutie). d. Uprednostňujú sa trhy, ktoré sú dostupné s využitím udržateľnejších možností dopravy a na kratšiu vzdialenosť. e. Uprednostňujú sa lokálni dodávatelia a v každodennej prevádzke sa prejavuje snaha minimalizovať využitie dopravy. 	
<p>D2.3 Odpadová voda</p> <p>Odpadová voda vrátane úžitkovej vody sa účinne čistí a opätovne sa používa a vypúšťa výlučne bezpečne, bez nepriaznivých účinkov na miestnych obyvateľov alebo životné prostredie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt pozná opatrenia na čistenie odpadových vôd v najnavštevovanejších lokalitách a snaží sa ovplyvniť ich zlepšenie tam, kde je to potrebné a účelné. b. Odpadová voda, ktorá vzniká v dôsledku prevádzky subjektu a prevádzok, ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou, sa likviduje v úradne schválenom čistiacom systéme, ak je taký systém k dispozícii. c. Ak nie je k dispozícii vhodný systém čistenia odpadových vôd, na mieste je zavedený systém čistenia, ktorý spĺňa medzinárodné požiadavky na kvalitu odpadových vôd a nemá nepriaznivé účinky na miestnych obyvateľov a životné prostredie. 	
<p>D2.4 Tuhý odpad</p> <p>Odpad, vrátane potravinového odpadu, sa váži a sú zavedené mechanizmy na zníženie odpadu, prípadne na jeho opätovné použitie alebo recykláciu, ak nie je možná jeho redukcia. Likvidácia zvyškového odpadu nemá nepriaznivý vplyv na miestne obyvateľstvo ani životné prostredie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Subjekt pozná opatrenia na nakladanie s odpadom v najnavštevovanejších destináciách a snaží sa ovplyvniť ich zlepšenie tam, kde je to potrebné a účelné. b. Existuje plán nakladania s tuhým odpadom pre prevádzky subjektu a prevádzky, ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou. c. Plán nakladania s tuhým odpadom zahŕňa opatrenia na zníženie, separáciu a opätovné použitie alebo recykláciu potravinového odpadu. d. Likvidácia odpadu prebieha v úradne schválenom zariadení a existujú dôkazy, že zariadenie nemá negatívny vplyv na životné prostredie alebo miestne obyvateľstvo. 	

	<p>e. Tuhý odpad sa meria podľa druhu odpadu a sú stanovené ciele minimalizovať tuhý odpad, ktorý končí na skládke.</p> <p>f. Zákazníkom a zamestnancom sa poskytuje návod na minimalizáciu odpadu.</p>	
<p>D2.5 Škodlivý odpad</p> <p>Používanie škodlivých látok vrátane pesticídov, náterových farieb, dezinfekčných a čistiacich prostriedkov je znížené na minimum a nahrádza sa neškodnými výrobkami a procesmi, pokiaľ sú dostupné. Skladovanie, používanie, likvidácia chemikálií a narábanie s nimi sú prísne kontrolované.</p>	<p>a. Je zostavený zoznam škodlivých látok a k dispozícii sú bezpečnostné háčky s pokynmi o manipulácii s látkami.</p> <p>b. Subjekt urobil kroky na zabezpečenie ekologickejších alternatív.</p> <p>c. Skladovanie chemikálií a narábanie s nimi (najmä s tými vo veľkospotrebitelských baleniach) sa riadi príslušnými normami.</p> <p>d. Návštevníci sú vopred informovaní o používaní osobnej kozmetiky a iných látok, ktoré sa môžu považovať za škodlivé pre miestne životné prostredie.</p>	
<p>D2.6 Minimalizácia znečisťovania</p> <p>Subjekt zavádza postupy na znižovanie znečistenia hlukom, svetlom, odtokom, eróziou, zlúčeninami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu a látkami kontaminujúcimi vzduch, vodu a pôdu.</p>	<p>a. Subjekt preskúmal a identifikoval potenciálne zdroje znečistenia podľa tohto kritéria.</p> <p>b. Subjekt sleduje potenciálne zdroje znečistenia podľa tohto kritéria.</p> <p>c. Realizujú sa opatrenia na minimalizáciu a tam, kde je to možné, na elimináciu znečistenia zo zdrojov podľa tohto kritéria.</p>	

ODDIEL D: Maximalizácia prínosov pre životné prostredie a minimalizácia negatívnych dopadov

D3 Ochrana biodiverzity, ekosystémov a krajiny

<p>D3.1 Ochrana biodiverzity</p> <p>Subjekt podporuje ochranu biodiverzity a prispieva k nej, a to aj primeraným spravovaním vlastného majetku. Osobitnú pozornosť venuje chráneným prírodným územiám a oblastiam s vysokou hodnotou biodiverzity. Akékoľvek narušenie prirodzených ekosystémov sa minimalizuje, realizuje sa rekultivácia a je zavedený kompenzačný príspevok na riadenie ochrany.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý prírodných chránených území a oblastí s vysokou hodnotou biodiverzity.</p> <p>b. Subjekt poskytuje a eviduje finančnú podporu na ochranu biodiverzity v danej lokalite v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách.</p> <p>c. Subjekt poskytuje a eviduje vecnú alebo inú podporu na ochranu biodiverzity v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách.</p> <p>d. Prevádzky, ktoré subjekt vlastní a prevádzky, ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou, sú aktívne riadené s cieľom podporovať ochranu biodiverzity.</p> <p>e. Subjekt si uvedomuje aktivity, ktoré môžu narušovať voľne žijúcu zver a biotopy, a minimalizuje ich.</p> <p>f. V prípade akéhokoľvek narušenia sa poskytuje kompenzácia.</p> <p>g. Prijímajú sa opatrenia, ktoré podporujú návštevníkov v ochrane biodiverzity.</p>	
--	--	---

	<p>h. Subjekt spolupracuje s miestnymi ochranárskymi mimovládnyimi organizáciami v hlavných oblastiach pôsobenia a navštevovaných lokalitách.</p>	
<p>D3.2 Invázne druhy</p> <p>Subjekt prijíma opatrenia proti zavlečeniu invázných druhov. Pri úprave a obnove krajiny sa využívajú pôvodné druhy všade, kde je to možné, najmä v prírodnej krajine.</p>	<p>a. V nehnuteľnostiach, ktoré subjekt vlastní alebo prevádzkuje a nehnuteľnostiach, ktoré sú pod jeho priamym vplyvom či kontrolou, prebieha monitorovanie prítomnosti invázných druhov.</p> <p>b. Prijímajú sa opatrenia, ktoré bránia zavlečeniu a šíreniu invázných druhov.</p> <p>c. Existuje program na vyhuby a kontrolu invázných druhov.</p> <p>d. Posudzujú sa krajinné úpravy lokalít s cieľom zväziť využitie pôvodných druhov.</p>	
<p>D3.3 Návšteva prírodných lokalít</p> <p>Subjekt sa riadi príslušnými smernicami pre riadenie a propagáciu návštev prírodných lokalít, s cieľom minimalizovať nepriaznivé vplyvy a maximalizovať spokojnosť návštevníkov.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý existujúcich pravidiel pre turistické návštevy prírodných lokalít a dodržiava ich.</p> <p>b. Návštevy a poskytovanie informácií hosťom sa riadi pravidlami.</p> <p>c. Subjekt spolupracuje s miestnymi ochranárskymi združeniami na určení problémov týkajúcich sa návštev konkrétnych lokalít.</p> <p>d. Subjekt sa podieľa na školení miestnych sprievodcov a podporuje využitie ich služieb v prírodných lokalitách.</p> <p>e. Pri určovaní veľkosti, frekvencie a načasovania skupinových návštev sa berie do úvahy kapacita a zraniteľnosť miest a komunity a miera tlaku, ktorý sa na ne vyvíja.</p> <p>f. Podporuje a rieši sa spätná väzba od miestnych obyvateľov a návštevníkov.</p>	
<p>D3.4 Interakcie s voľne žijúcou zverou</p> <p>Interakcie s voľne žijúcou zverou sú neinvazívne a zodpovedne riadené (berúc do úvahy kumulatívne vplyvy), aby sa predišlo nepriaznivým dopadom na zver a na životaschopnosť a správanie voľne žijúcich populácií.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý existujúcich lokálnych, vnútroštátnych a medzinárodných predpisov a smerníc týkajúcich sa interakcií s voľne žijúcou zverou vrátane jej pozorovania a dodržiava ich.</p> <p>b. Subjekt sa podľa potreby zaoberá prípravou a implementáciou miestnych kódexov a usmernení pre interakcie s voľne žijúcou zverou vrátane jej pozorovania, pričom berie do úvahy rady odborníkov na voľne žijúcu zver.</p> <p>c. Subjekt zabezpečuje, aby všetci poskytovatelia služieb a navštevované lokality dodržiavali existujúce miestne, vnútroštátne a medzinárodné predpisy a smernice týkajúce sa interakcií s voľne žijúcou zverou, vrátane pozorovania voľne žijúcich živočíchov.</p> <p>d. Priame interakcie, najmä kŕmenie, by mali byť povolené, len ak sú schválené medzinárodne uznávanými normami. Ak normy neexistujú, interakcie sú usmerňované nezávislými odborníkmi na voľne žijúcu zver.</p> <p>e. Prijímajú sa opatrenia, ktoré minimalizujú rušenie voľne žijúcej zveri.</p>	

	<p>f. Dobré životné podmienky voľne žijúcej zveri sa pravidelne monitorujú a narušenia sa riešia.</p>	
<p>D3.5 Dobré životné podmienky zvierat Žiadne divé zvieratá nie je získané, chované ani držané v zajatí, výnimka platí iba pre oprávnené osoby s náležitým vybavením a pre riadne regulované činnosti, ktoré sú v súlade s národnými a medzinárodnými právnymi predpismi. Chov, starostlivosť a manipulácia so všetkými voľne žijúcimi a domácimi zvieratami spĺňa najvyššie štandardy dobrých životných podmienok zvierat.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý príslušných zákonov a nariadení týkajúcich sa divej zveri žijúcej v zajatí a dodržiava ich. b. Implementujú sa existujúce usmernenia pre špecifické turistické aktivity, ktoré sa týkajú sa divej zveri držanej v zajatí. c. Personál zodpovedný za divú zver držanú v zajatí má náležité oprávnenie, kvalifikáciu a skúsenosti. d. Subjekt si je vedomý príslušných zákonov a nariadení, ktoré sa týkajú dobrých životných podmienok zvierat a dodržiava ich. e. Subjekt zabezpečuje, aby všetci poskytovatelia služieb a navštevované lokality dodržiavali relevantné zákony, predpisy a smernice týkajúce sa divej zveri držanej v zajatí a dobrých životných podmienok zvierat. f. Podmienky, v ktorých žije divá zver držaná v zajatí, podliehajú pravidelnej inšpekcii. g. Vykonáva sa pravidelná kontrola podmienok, v ktorých žijú domáce zvieratá, ich príbytku a spôsobu ich chovu.</p>	
<p>D3.6 Odchyt a lov voľne žijúcej zveri a obchodovanie Divo žijúca zver sa neloví, nekonzumuje, nepredáva a neobchoduje sa s ňou, s výnimkou regulovanej činnosti, ktorá je v súlade s národnými a medzinárodnými zákonmi a je zabezpečená udržateľnosť takéhoto využitia.</p>	<p>a. Subjekt si je vedomý a dodržiava príslušné zákony a predpisy týkajúce sa lovu voľne žijúcej zveri a obchodu s ňou. b. Subjekt zabezpečuje, aby všetci poskytovatelia služieb a navštevované lokality dodržiavali relevantné zákony a predpisy týkajúce sa lovu voľne žijúcej zveri a obchodu s ňou. c. Návštevníci sú informovaní o predpisoch týkajúcich sa lovu a konzumácie voľne žijúcej zveri a obchodovania s ňou, ako aj o potrebe vyhýbať sa nákupu nelegálnych produktov/ suvenírov pochádzajúcich z ohrozených druhov voľne žijúcich zvierat podľa zoznamov IUCN⁴ alebo CITES⁵. d. Ak je poľovnícka činnosť legálna, je súčasťou vedecky podloženého, náležite riadeného a dôsledne presadzovaného prístupu k ochrane.</p>	

⁴ IUCN - The International Union for Conservation of Nature – Medzinárodná únia na ochranu prírody (pozn. prekl.)

⁵ CITES - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (pozn. prekl.)